

Leo Trotskij: Paul Levi och några ”vänsteranhängare”

(Ur *Pravda*, nr 5, 6 januari 1922)

Kära kamrat!

Du har bett mig uttrycka mina uppfattningar* om Tysklands så kallade Kommunistiska Arbetarförbund (KAG – Kommunistischen Arbeitsgemeinschaft) och i förbigående nämner du det faktum att Paul Levi, ledaren för Kommunistiska Arbetarförbundet, utnyttjar mitt namn genom att påstå att jag praktiskt taget är anhängare till honom.

Jag måste ärligt medge att jag sedan den tredje världskongressen inte har läst en enda artikel av Paul Levi, precis som jag – till min stora sorg – inte har läst många avsevärt viktigare saker. Förvisso har jag sett utdrag ur min rapport till världskongressen i tidskrifter som jag råkat stöta på och som ges ut av Levi. En del kamrater upplyste mig om att jag nästan hade värvats som medlem i Levis grupp. Och om det råkade vara väldigt ”vänsteristiska” och unga kamrater så nämnde de det med ren fasa, medan de som var lite allvarligare nöjde sig med ett skämt. I så måtto som jag (till min stora sorg) är helt oförmögen att räkna in mig bland de väldigt unga, eller (vilket jag inte alls är ledsen över) bland de väldigt ”vänsteristiska”, så blev min reaktion på dessa nyheter inte alls dyster. Låt mig erkänna att jag fortfarande inte ser någon anledning att ändra på min inställning.

Jag ansåg, och anser fortfarande, att kongressen i Moskva med hänsyn till fallets natur tog ett tydligt och klart beslut angående Levi, som inte kräver några ytterligare kommentarer. I och med kongressens beslut ställdes Levi utanför Kommunistiska internationalen. Beslutet togs ingalunda mot den ryska delegationens önskemål, utan tvärtom med dess tydliga deltagande, i så måtto som det inte var någon annan än den ryska delegationen som utarbetade resolutionen om taktiken. Den ryska delegationen handlade som vanligt under ledning av vårt partis centralkommitté. Och i egenskap av medlem i centralkommittén och medlem av den ryska delegationen röstade jag för resolutionen som bekräftade uteslutningen av Levi ur internationalen. Varken jag eller vår centralkommitté kunde se någon annan utväg. Genom sin självupptagna inställning hade Levi givit sin kamp mot de allvarliga teoretiska och praktiska misstag som begicks i samband med marshändelserna en så elakartad karaktär att det enda som baktalarna bland de Oberoende kunde göra var att stöda honom och hålla med honom. Levi gick inte bara mot misstagen i mars utan också mot det tyska partiet och de arbetare som hade begått dessa misstag. Av fruktan för att tåget skulle krascha i en farlig kurva och på grund av rädsla och illvilja, blev Levi så förtvivlad och hittade på en så tokig ”räddningstaktik” att han slungades ut ur fönstret och ut på banvallen. Medan tåget, trots att det var omskakad och skadat, å sin sida klarade av kurvan utan att spåra ur.

Därpå beslutade Levi att Kommunistiska internationalen var ovärdig namnet om den inte tvingade det tyska kommunistpartiet att återigen acceptera Levi som ledare. Levis brev till kongressen var skrivet i just denna anda. Vi kunde inte göra annat än att rycka på axlarna. En person som förut talat hetsigt om Moskvans diktatur krävde nu att Moskva genom ett formellt beslut skulle tvinga kommunistpartiet att ta emot honom, samma parti vars led han med så anmärkningsvärd frenesi hade drivit sig själv från.

Med detta vill jag inte säga att jag redan under kongressen ansåg att Levi var oåterkalleligen förlorad för den Kommunistiska internationalen. Jag kände honom alltför dåligt för att dra den ena eller andra slutsatsen. Men jag hyste förhoppningen om att en hård läxa inte skulle vara meningslös, och att Levi förr eller senare skulle hitta tillbaka till partiet. När en kamrat som var på väg utomlands två dagar efter kongressen frågade mig vad som återstod för Levi och hans vänner att göra,

* Detta brev är svar på en not till mig från en av de äldsta kamraterna i Tyskland efter att Levis opportunistiska grupp brutit sig ut – Trotskijns anmärkning.

svarade jag ungefär så här: ”Jag känner inte alls att jag behöver ge några råd till Levi, ty kamrat Lenins brev till Jenakonferensen [här måste det saknas ord i det engelska originalet – öa] råd jag skulle vilja föreslå är att han försöker inse att en uteslutning av partiets tidigare ordförande, en uteslutning som godkänts av en världskongress, inte kan rättas till med hjälp av hysteriska utbrott. Om inte Levi är beredd att dränka sig i de Oberoendes trask så måste han tyst underkasta sig detta beslut som är hårt men som han själv har provocerat fram, och medan han står utanför partiet fortsätta att arbeta som menig soldat för partiet tills det sistnämnda återigen öppnar sina dörrar för honom.”

Det fanns speciellt liten orsak för mig att utfärda några speciella deklamationer rörande Levi, i och med att kamrat Lenins brev till det tyska kommunistpartiets Jenakonferens¹ exakt och fullständigt uttryckte den uppfattning som jag tillsammans med kamrat Lenin försvarade på världskongressen, inte bara under plenarmötena utan speciellt vid kommissionernas möten och under diskussioner med olika delegationer. Den tyska delegationen är fullt medveten om detta. Men när jag – två eller tre veckor efter kongressen – fick höra att Levi istället för att tålmodigt klättra uppför banvallen ljudligt började förkunna att partiet och hela internationalen måste byta spår precis dit han, Paul Levi, hade rullat, och att Levi därtill hade börjat bygga ett helt ”parti” på grundval av denna själv-upptagna syn på historien, då blev jag tvungen att säga till mig själv att den kommunistiska rörelsen inte hade någon annan utväg än att definitivt stryka ett streck över Levi – oavsett hur beklagligt det må vara.

För övrigt bör jag nämna att jag vid ett tillfälle var på väg att försöka reda ut vissa påstådda ”missförstånd” angående min ståndpunkt, som inte bara kokats ihop av Levis anhängare utan också en del ”vänsteranhängare”. Det var i samband med Jenakonferensen. Det var inte utan förvåning som jag fick höra att denna partikonferens på ett ytterst svävande sätt hade tagit avstånd från vissa inte närmare angivna av mina ståndpunkter, samtidigt som den fullständigt stödde den tredje kongressens resolutioner. Men det hade inte funnits några som helst oenighet mellan mig och denna kongress. Efter att ha funderat ett tag beslöt jag mig dock för att avfärda det hela. Under själva kongressen försökte en grupp från vänstern som internationalen hade lagt ganska hårda band på, dölja omfattningen på sin reträtt: ”Även om vi verkligen retirerar åt höger, så kommer vi – Gud förbjude! – aldrig att gå så långt åt höger som Trotskij.” I detta syfte försökte vänsterstrategerna, vars tår jag på grund av plikt känsla mot partiet hade tvingats trampa på flera gånger under kongressen, framställa det som om min ståndpunkt i vissa avseenden som bara de förstod stod ”till höger” om tredje kongressens ståndpunkt, såsom den bland annat uttrycktes i den resolution om den ekonomiska och internationella situationen som jag och kamrat Varga hade skrivit. Det var inte lätt att bevisa och ingen försökte egentligen bevisa det. Redan innan kongressen inleddes tvingades centralkommittén i vårt parti korrigerar vissa vänsteravvikelser i vår egen mitt.*

Resolutionen om den internationella situationen och taktiken redigerades noggrant av vår centralkommitté. Just innan kongressen och efter att den hade ajournerats avgav jag två rapporter till vår organisation i Moskva² – den både ideologiskt och organisatoriskt starkaste av våra organisationer – där jag försvarade centralkommitténs ståndpunkt i de frågor som diskuterats vid kongressen. Moskvaorganisationen godkände vår uppfattning helhjärtat och fullständigt. Båda mina rapporter i Moskva har senare givits ut på tyska som en bok, *Die Neue Etappe* (Det nya skedet). Om vissa vänsterister fortsätter att pladdra om att jag antingen hävdar eller lutar åt att hävda att kapitalismen har återställt sin jämvikt, och att den proletära revolutionen därmed har förvisats till en diffus fram-

1 Lenin, ”*Brev till de tyska kommunisterna*”, 14 augusti 1921, på marxistarkiv.se.

* Dessa vänsteravvikelser bestod av att vissa kamrater till en början inte insåg hur farliga de äventyrspolitiska, kupppolitiska tendenserna inom Komintern skulle kunna bli för den proletära revolutionens utveckling – Trotskijns anmärkning.

2 Se ”*Teser till världsläget och Kommunistiska Internationalens uppgifter*” och ”*Den revolutionära krigskonstens skola*”, båda på marxistarkiv.se – öa.

tid, då kan jag bara ännu en gång rycka på axlarna. Man måste trots allt tänka och uttrycka sig lite mer sammanhängande. Av alla dessa skäl betraktade jag bara den ovan nämnda resolutionen från Jena som det sista ekot av förvirringen i mars och en harmlös hämnd från ”vänsteranhängarna” för den hårda lärdom de hade fått av den tredje kongressen.

Under denna period har jag vid två eller tre tillfällen – förvisso väldigt flyktigt – haft tillfälle att bekanta mig med kamrat Maslows och hans närmaste anhängares skrifter. Jag vet inte om man måste stryka ett streck även över dem, det vill säga om man ska ge upp alla förhoppningar om att dessa kamrater någon gång kan lära sig någonting, men hursomhelst måste man bestämt slå fast att de inte lyckades lära sig något under kongressen. Det går inte att betrakta dem som marxister. De förvandlar Marx’ historiska teori till automatik, och på köpet lägger de till en ohämmad revolutionär subjektivism. Vid första bästa omsvängning av situationen övergår dessa personer med lätthet i sin motsats. Idag förkunnar de att den ekonomiska krisen ofelbart och oupphörligt måste förvärras ända fram till proletariats diktatur. Men om en förbättrad ekonomisk konjunktur skulle ge dem en knäpp på näsan så kommer många av dem att förvandlas till reformister. Tyskland kommunistiska parti har betalat alltför dyrt för sin lärdom från mars för att tillåta en upprepning av den, om än i utspädd form. För övrigt förefaller det mig mycket tveksamt om vänsteranhängarna fortfarande har kvar de stämningar med vilka de inledde striderna i mars och uppmanade andra att följa efter. De har först och främst behållit sina förutfattade meningar och anser sig vara bundna på heder och samvete att försvara marshändelsernas språkbruk och teoretiska förvirring. Genom denna envishet hindrar de de tyska arbetarna att lära sig. Det är otillåtligt att gå med på det.

Efter allt som hänt sedan världskongressen hade jag ingen anledning att bli förvånad över Levis åtgärd att offentliggöra dokumenten angående striderna i mars. De felaktiga taktiska uppfattningar som visade sig under marshändelserna ledde givetvis till speciella praktiska konsekvenser. Den felaktiga taktiken uttrycktes i att ett flertal utmärkta partiarbetare begick misstag och dumheter. Kongressen fördömde misstagen och pekade ut den rätta vägen. De viktigaste och mest värdefulla av de kamrater som hade begått misstagen eller hade godkänt dem underkastade sig kongressen, inte av rädsla utan övertygelse. Att efter detta botande och skolande arbete plocka fram dokument ur sin egen eller någon annans fickor (det är samma sak) – dokument som inte längre kan lära någon någonting nytt utan bara kan ge borgarklassen och de socialdemokratiska skitstövlarna en avsevärd moralisk tillfredsställelse – att göra det är detsamma som att lägga en personlig förmyndelse till en politisk synd.

Lika blind i sin hämndlystnad är Paul Levis senkomna publicering av Luxemburgs kritiska artikel mot bolsjevismen.³ Under de senaste åren har vi alla tvingats klargöra många saker i vårt tänkesätt, och under direkta slag från händelseutvecklingen har vi lärt oss massor. Rosa Luxemburg fullbordade detta ideologiska arbete långsammare än andra eftersom hon var tvungen att observera händelserna från sidan, från de tyska fångelsernas avgrund. Hennes nyligen utgivna manuskript utgör bara ett visst skede i hennes intellektuella utveckling, och är därför biografiskt intressant men inte teoretiskt viktigt. På sin tid var Levi benhårt mot att ge ut denna lilla bok. Under fyra års rysk revolution har manuskriptet hållits inlåst. Men när Levi missbedömde rörelseenergin och föll ur tåget och ner på banvallen, då beslutade han att utnyttja det gamla manuskriptet på samma sätt som när han ”avslöjade” dokument som han knyckt ur andras fickor. Därmed har han bara återigen visat att allting – både positiva och negativa saker – endast har betydelse för honom beroende på hur det råkar förhålla sig till Paul Levi personligen. Han är alltings måttstock. Vilken fruktansvärd intellektuell självupptagenhet! Personen Levi är Levis psykologiska utgångspunkt för sin politiska inställning till den tyska kommunistiska partiet och till hela internationalen.

3 Rosa Luxemburg, *Den ryska revolutionen*, på marxistarkiv.se. Luxemburg skrev denna pamflett när hon satt i fängelse, och började revidera sina uppfattningar senare, vilket kan ses i de artiklar hon senare skrev i de tyska kommunisternas tidning. Pamfletten gavs aldrig ut under hennes livstid, utan först av Paul Levi – engelska översättarens anmärkning.

På grund av sakernas natur kommer den organisation som Levi skapade att av nödvändighet dra till sig alla de som råkade hamna i kommunistpartiets led och som, speciellt efter marsupproret, behöver första bästa lämpliga förevändning för att ta sin tillflykt till bergen. Det vore alltför pinsamt för dem att återvända direkt till de Oberoende. För dessa trötta pilgrimer har Levi ordnat ett sorts sanatorium eller vilohem för kritiker. Dess namn är KAG. Den tyska arbetarklassen har inte det ringaste behov av denna institution. Den tyska arbetarklassen har redan ett eget revolutionärt parti. Det sistnämnda har långt ifrån övervunnit all sin växtvärk. Det står fortfarande inför svåra både yttre och inre prövningar och vedermödor. Men det är den tyska arbetarklassens verkliga parti. Det kommer att växa och utvecklas. Det kommer att vinna.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)